

**ЗМІЦНЮЮЧИ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ
ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ:
Попередній звіт
про Міжнародну елітну конференцію ФЦДР,
присвячену українській науці**

31 жовтня – 1 листопада 2005 р., Київ, Україна

РЕЗЮМЕ

Фонд цивільних досліджень та розвитку США (ФЦДР) нещодавно провів у Києві конференцію з метою визначити ключові елементи програми дій на найближчу перспективу, в Україні та на міжнародній арені, для подальшого розвитку української науки і техніки. Дводенна конференція продемонструвала велику зацікавленість у серйозних кроках, спрямованих на зміцнення науково-технічного потенціалу України, і виробила низку попередніх рекомендацій щодо майбутніх заходів. ФЦДР та його партнери в Україні опублікують у грудні 2005 року заключний звіт стосовно цих рекомендацій, і наше мета – визначити партнерів і джерела фінансування для їхньої реалізації.

Українське керівництво вітало участь США в цій конференції та процесі реформування науково-технічної сфери. Тому майбутні ініціативи матимуть значний позитивний вплив на відносини між США та Україною, відповідатимуть цілям США в економіці, національній безпеці та науково-технічному прогресі.

ПРО КОНФЕРЕНЦІЮ

У Міжнародній елітній конференції ФЦДР, присвяченій українській науці, що відбулась 31 жовтня – 1 листопада 2005 р., взяли участь близько 100 науковців з України, США та інших країн, урядовців, представників компаній і неурядових організацій. Чотирнадцять доповідей стосувались питань, принципів для української науки; учасники конференції мали можливість обговорити рекомендації щодо пріоритетних напрямів розвитку та реформування науки і техніки, визначити ті з них, де міжнародна допомога буде найбільш корисною. Серед питань, що обговорювались, були, зокрема, умови, що сприятимуть науково-технічному прогресу, взаємодія освіти і науки, інновації та нерозповсюдження зброї масового ураження.

Серед учасників конференції були співголови та декілька з 20 членів Президентської робочої групи ("Робоча група з розроблення концепції розвитку наукової сфери"), створеної Президентом України Ющенко, яка має дати рекомендації Президентові у

січні 2006 року. Президентська робоча група провела своє перше засідання на другий день роботи конференції ФЦДР і доповіла учасникам конференції ФЦДР про свої плани щодо отримання інформації, проведення засідань та розробки рекомендацій протягом наступних кількох тижнів. Таким чином, рекомендації конференції ФЦДР є вчасними та корисними для внутрішніх фінансових рішень України, й одночасно вплинуть на міжнародних донорів, які бажають сприяти економічному розвитку України. ФЦДР також планує використати результати конференції для залучення державного і приватного фінансування нових і розширення існуючих програм в Україні відповідно до її пріоритетів.

РЕЗЮМЕ РЕКОМЕНДАЦІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

Учасники конференції визначили наступні питання та рекомендації для майбутніх заходів.

1. Конкурсне фінансування має бути головним джерелом підтримки науки та інновацій в Україні.

- Процедура проведення конкурсів має передбачати участь закордонних експертів.
- Конкурси мають передбачати особливу підтримку молодих дослідників.

2. Необхідна більша інтеграція науки і освіти.

- Національна Академія наук України (НАНУ), університети та промисловість повинні разом готувати студентів у галузі науки. Бар'єри на шляху такої кооперації треба усунути.
- Наукові центри високого рівня в критично важливих галузях, де ведуться наукові дослідження та підготовка аспірантів, мають бути створені як спільні проекти НАНУ, університетів і промисловості.

- Заснувати програми конкурсних грантів для дослідницьких груп з університетів і НАНУ, які спільно готували б аспірантів у критично важливих галузях.

3. Законодавство та нормативні акти мають стати сприятливішими для науки та інновацій.

- Регулювання бізнесу має бути обмежене, а корупція ліквідована.
- Ліцензування має вимагатись лише там, де воно необхідне.
- Законодавство з питань інтелектуальної власності має прояснити питання власності на результати досліджень, фінансованих державою.
- Новий закон про НАНУ має прояснити її роль у проведенні фундаментальних досліджень світового рівня, прикладних досліджень загальнонаціонального значення та її роль радника уряду з питань науки і техніки.

4. Держава має систематично підтримувати інновації та комерціалізацію технологій.

- Розробити державну програму підтримки інновацій та прикладних досліджень у малому бізнесі.
- Підтримувати розвиток технопарків, бізнес-інкубаторів та агентств передачі технологій.

5. Для зміцнення української науки треба використати інтернаціональну природу науки, техніки та освіти.

- Міжнародна наукова спільнота має виступити як лідер перетворень. Це можна зробити через постійну робочу групу міжнародних донорів, які діють в Україні, шляхом обміну інформацією, обговорення можливої спільної роботи, визначення індивідуальних і взаємних пріоритетів.

- Американсько-українська коаліція зацікавлених сторін (урядів, промисловості, науковців тощо) має вивчити двосторонні зв'язки в галузі науки і техніки.
- Можливості України мають стати відомими міжнародній науковій спільноті.
- Міжнародні наукові товариства та журнали мають відігравати більшу роль в Україні.
- Програми підтримки науковців, які раніше працювали на оборону, мають бути інтегровані в національну науково-технічну стратегію та нові ініціативи щодо конкурсного фінансування та освіти.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ ТА ДОПОВІДАЧІ

До Організаційного комітету конференції входили наступні особи:

Пола Добрянські, заступник державного секретаря США з глобальних питань.

Роуз Готтемоллер, старший співробітник Фонду Карнегі.

Андрій Гуржій, перший заступник міністра освіти і науки України.

Раши Холт, член палати представників Конгресу США, співголова групи з питань науки.

Марсі Кантур, член палати представників Конгресу США, співголова групи в справах України.

Анатолій Шпак, перший віце-президент НАНУ, академік НАНУ.

Ігор Юхновський, в. о. голови Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України, академік НАНУ.

Серед доповідачів і модераторів були, зокрема, Джордж Аткинсон, радник державного секретаря США з питань науки, Олег Рибачук, голова секретаріату президента України, Борис Патон, президент НАНУ, Кетлін Кемпбелл, перший віце-президент ФЦДР, а також представники Національного наукового фонду США, Національної академії наук США, посольства США в Україні, фонду Макартурів.